

ВИКЛАДАННЯ ТА ВИВЧЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ В СЕРЕДОВИЩІ ІКТ

Шамрай О. В.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

***Анотація.** Розглянуто загальні питання використання електронних освітніх ресурсів під час викладання та вивчення французької мови як другої іноземної в середовищі ІКТ. Зазначено переваги та недоліки інформатизації викладання іноземних мов. Надано стислу характеристику деяких електронних освітніх ресурсів французької мови.*

***Ключові слова:** електронні освітні ресурси, друга іноземна мова, французька мова, інформаційно-комунікаційні технології.*

Вступ

З XIX століття і дотепер різні методики викладання французької мови як іноземної змінювали одна одну, деякі з них заперечували вже наявні, а інші були адаптацією до нових потреб суспільства.

На сьогодні реальність ІКТ у сфері викладання та вивчення французької мови є обов'язковою, оскільки цифровізація, зокрема створення електронних навчальних курсів, розроблення цифрових навчальних матеріалів, впровадження онлайн-тестових програм та запровадження нових гнучких систем управління, є одним із останніх трендів у вищій освіті [1]. Віртуалізація системи навчання має низку переваг: зниження трудомісткості та витрат на навчання, створення доступного освітнього середовища для категорії людей з обмеженими можливостями, швидке та своєчасне оновлення інформації, доступність ресурсів світових університетів.

Крім того, цифрова трансформація навчального процесу пов'язана не лише з появою нових освітніх можливостей, а й з підготовкою фахівців з високою відповідальністю за здійсненню роботи та вмінням приймати самостійні рішення [2].

Наявність системи онлайн-освіти в університетах, що ефективно функціонує, може забезпечити безперервний навчальний процес та необхідну дистанційну складову в разі виникнення форс-мажорних обставин, наприклад під час військових дій або пандемії. Дистанційне навчання, що ґрунтується на використанні сучасних технологій та містить в собі велику частину самостійної роботи, стає однією з можливих і доступних форм навчання в умовах переходу освітнього про-

цесу у формат дистанційного навчання у зв'язку з введенням військового стану.

Аналіз публікацій

Питання використання електронних освітніх ресурсів у вивченні та викладанні іноземної мови досліджували у своїх роботах такі вітчизняні та закордонні науковці, як А. Іщенко [1], Ф. Демазьєр, С. Отман [3], Ф. Ломбар [4]; Є. Кноерт [5], О. Ходакевич [6]. Н. Гішон, Е. Тібюрс, Ж. Ласкар, С. Дульфикар аналізували процес використання комп'ютерних технологій та інтернету у викладанні іноземних мов [7].

К. Папен з огляду на те, що навчання з використанням дистанційних технологій як в академічному світі, так і для громадськості, стає актуальним, високо оцінює можливості, які пропонують електронні ресурси для надання альтернативного досвіду вивчення другої іноземної мови та культури [8].

Л. Массу досліджує недоліки у використанні відкритих освітніх ресурсів викладачами, яким іноді важко знайти баланс між відкриттям цифрових ресурсів для великої аудиторії користувачів і дидактичним вибором, що було здійснено в процесі розроблення самого ресурсу [9].

Питання викладання та вивчення другої іноземної мови (французької) на сьогодні не достатньо вивчене вітчизняними дослідниками.

Мета та постановка завдання

Мета і завдання статті – визначити основні тенденції та перспективи використання електронних освітніх ресурсів у викладанні та вивченні французької мови як другої іноземної, класифікувати їх за методичним призначенням, запропонувати нові способи їх

використання в цифровому середовищі технічного університету.

Актуальність цього аспекту вивчення освітніх ресурсів визначається зміною акцентів у навчанні з автономності використання освітніх ресурсів на їхню інтеграцію в традиційні навчальні курси та перспективи індивідуалізації навчання.

Електронні освітні ресурси

Електронними освітніми ресурсами (ЕОР) є комплекс навчально-методичних та інформаційних матеріалів, що надаються електронними та цифровими технічними засобами та необхідні для ефективної організації освітнього процесу з метою наповнення його сучасними дидактичними та методичними матеріалами [10]. Це означає не лише вільне розповсюдження, а й вільне використання та перероблення інформації.

Згідно з наказом – ЕОР – це не просто фотографії, відео- або аудіозаписи, це освітній ресурс, що містить дані, інформацію, програмне забезпечення, необхідні для його використання в процесі навчання. Це мультимедійний інтерактивний продукт, розрахований на те, що користувач сам управляє тим, що відбувається, а не є пасивним глядачем або слухачем [11].

Електронні освітні ресурси спрямовані на застосування нових методів та форм навчання. Вони містять мультимедійні та програмні продукти, візуальні, , текстові, електронні та аудіоверсії друкованих видань. Великим попитом користуються такі освітні ресурси для вивчення іноземних мов, як навчальні програми, електронні словники тощо. Також популярними є аудіо- та відеокурси з іноземних мов. До них належать граматичні тренажери, словники, інтегровані у вебсайт додатки, що дозволяють не тільки вивчати лексику, а й прослуховувати тексти, розгадувати кросворди тощо.

ЕОР для викладання та вивчення французької мови

Прикладами електронних освітніх ресурсів для викладання та вивчення французької мови є Le point du FLE [12], France Éducation [13], Fondation Esprit Francophonie [14], Media CLA [15], Le baobab bleu [16], IFOS [17], TV5 Monde [18], Le coin du FLE [19], Français facile [20], Bonjour de France [21], My language Exchange [22], блоги Français avec Pierre [23], Français authentique [24].

Розглянемо декілька з них: Le Point du FLE [12] – це сайт, створений викладачами французької мови, що надає прямий доступ до широкого спектру вправ для вивчення французької мови та інформації про різноманітні питання щодо різноманітних його аспектів: від читання та вимови до граматичних умовних форм. Він також містить розмовні теми та колекцію французьких пісень;

France Éducation [13] – платформа, що має на меті спростити пошук якісних цифрових освітніх ресурсів для вивчення та викладання французької мови в усьому світі;

Fondation Esprit Francophonie [14] – ресурс, що містить корисні вправи та поради для навчання французької мови, зокрема дидактичні розробки з програми BBC "Ma France";

Media CLA [15] – платформа медіатеки Центру прикладної лінгвістики в Безансоні, що пропонує заходи для вивчення французької мови професійного спрямування та ситографію для тих, хто вивчає французьку мову професійного спрямування;

Le baobab bleu [16] – сайт, на якому розміщено інформацію про навчання у Франції (Campus France), телебачення TV5 Monde, енциклопедії та словники, поезії, цитати відомих людей, велику кількість різноманітних сайтів, на цьому ресурсі можна навіть дізнатись про плани Президента Франції на найближчий тиждень;

IFOS [17] – платформа, спрямована на розвиток викладання французької мови зі спеціальною метою. (FOS) та IF Profs є платформами, доступними для всіх професіоналів, які працюють у сфері франкомовної освіти. Члени IFprofs можуть знаходити ресурси, обмінюватися з колегами та ділитись своїм професійним досвідом;

Musique française et langue française – сайт, що містить велику кількість літератури, бібліотеку, ідіоматичні вирази, прислів'я та приказки, національні газети, телебачення TV5 Monde, автентичні тексти для аудіювання, різноманітні тести. На вебсайтах La chanson en cours de FLE або <http://sauce.pntic.mec.es/~ede00000/chansonfle.html> подано величезний вибір пісень, які можуть бути вибрані залежно від виконавця, словникового запасу або рівня знань французької мови, додаткові вправи та методичні рекомендації для роботи з піснями [25]. Les clips en fête пропонує різноманітні кліпи з текстами та практичними рекомендаціями для викладання французької мови;

Ressources FLE – сайт, де розміщено велику кількість граматичних тем та різноманітних тестів різного рівня складності. Вправи допоможуть засвоїти матеріал більш ретельно та ефективно, а також сформують міцну фундаментальну базу для підготовки до зовнішніх тестів [26]. Для вивчення граматики, зокрема дієслівної частини, можна використати дієвідмінювальники, які в режимі онлайн подають автоматичне відмінювання всіх дієслів, а також всю необхідну інформацію для відмінювання. Перевіряти знання з правопису можна на багатьох онлайн-курсах диктантів, наприклад, на TV5 є спеціальний розділ для написання диктантів.

Телеканал TV5MONDE [18] вже протягом двадцяти років є єдиним міжнародним телеканалом, що пропонує безкоштовний освітній інструмент, призначений для всіх і доступний у будь-якій частині світу. Дидактичні матеріали згруповано за основними темами, які можна вибрати відповідно до ступеня складності. Enseigner le français avec TV5 (новини, культура, сталий розвиток) допомагає знайти навчальні матеріали для викладання на основі відео. TV5MONDEplus це – платформа відео на замовлення, яка містить серіали, художні та документальні фільми, мультфільми французькою мовою з англійськими субтитрами для всіх вікових категорій та рівнів, що дуже корисно для вивчення другої іноземної мови. Першою мовою за визначенням є англійська.

Після перших навчальних матеріалів 1999 року 2003 року в цифровому форматі TV5MONDE були створені перші онлайн-вправи. Останнім доповненням є мобільний застосунок для вдосконалення вивчення французької мови. Він містить 3 000 вправ з вебсайту apprendre.tv5monde.com з новим дизайном і навігацією для телефонного формату. Загалом доступними є більше ніж 800 відео з транскрипцією або в деяких випадках з французькими субтитрами.

Перевагою застосунку є те, що він містить матеріал, спрямований на усне розуміння французької мови. Це єдина пропозиція, яка надає педагогічну підтримку на основі уривків з телевізійних програм, що оновлюються щотижня. Зосереджуючись на усному мовленні, застосунок дозволяє користувачам стати частиною франкомовної культури, дізнатись про світ і засвоїти лексику в контексті. Відеоролики подані французькою мовою, оскільки нею розмовляють носії мови з різних куточків світу: від Ломе до Парижа і від Монреаля до Брюсселя.

Ще однією перевагою за стосунку є те, що він пропонує матеріали для всіх рівнів: від A1 (початкового) до B2 (високого). Курс початкового рівня «Première classe» містить 500 вправ для перших кроків у навчанні. Застосунок також перекладено на 8 мов: німецьку, англійську, арабську, корейську, іспанську, японську, португальську та в'єтнамську.

Курс високого рівня складається із вправ, які допоможуть зрозуміти основні аргументи дебатів або нюанси різних точок зору, висловлених їхніми учасниками.

Для викладачів – це ще один інструмент їхнього цифрового навчального матеріалу. Відеоролики присвячені темам, що повторюються на курсах французької мови: розмови про себе, свою сім'ю, навколишнє середовище, права людини. Телефон дозволяє завдяки інтеграції функції завантажувати відео для використання в режимі офлайн без підключення до інтернету.

Мобільний додаток також є способом вивчення принципів перевернутого класу. Здобувачі освіти отримують автономію, вивчаючи теми, які їм подобаються, як додатковий елемент під час роботи до роботи в аудиторії.

Висновки

Багаторічний досвід роботи в цій галузі демонструє нам зацікавленість здобувачів освіти. Інтеграція електронних навчальних ресурсів у процес викладання французької мови містить як аудиторну, так і самостійну роботу, а також перевірку знань і навичок здобувачів. Важливою передумовою є поділ навчального матеріалу на елементи, кожен з яких складається із завдань, щоб не перевантажувати тих, хто навчається. Спектр можливостей, які вони пропонують, можна вмістити в структуру кожного уроку для опрацювання нового матеріалу, тестування тем з лексики та граматики, прослуховування музики тощо.

Завдяки можливостям, які мають електронні освітні ресурси, курси стають більш різноманітними, сприяють оновленню форм, методів і засобів навчання та підвищують мотивацію здобувачів. Процес вивчення мови стає більш орієнтованим на реальні навички здобувачів, більш гнучким і творчим. Викладач може вибрати ресурси високої лінгвістичної якості та ефективно організувати аудиторну та самостійну роботу, використовуючи технологічні можливості та особливості цих ресурсів.

Література

1. Іщенко А. Ю. Національна платформа цифрової освіти як пріоритетний інструмент оновлення вітчизняної освітньої системи. Національний інститут стратегічних досліджень. [Електронний ресурс] <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/cyfrova-osvita.pdf>.
2. Цисарук О. В. Пріоритети дистанційного навчання іноземної мови в сучасному світі інноваційних технологій. Лінгвокультурний дискурс у парадигмі професійної освіти: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: КНЕУ, 2015. С. 639–644.
3. Demaizière F. Othman S., «Analyse de formation hybride en langues – Articuler présentiel et distanciel». 2019. Vol. 22. n° 2 | 2019, mis en ligne le 27 août 2019, consulté le 27 septembre 2023. URL : <http://journals.openedition.org/alsic/3828> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/alsic.3828>.
4. Lombard F. Canevas pour scénario pédagogique intégrant les TIC / F. Lombard [Online]. <http://tecfa.unige.ch/tecfa/teaching/LME/canevas-scenario-ped.html>.
5. Knoerr H. « TIC et motivation en apprentissage/enseignement des langues. Une perspective canadienne », *Cahiers de l'APLIUT* [En ligne], Vol. XXIV N° 2 | 2005, mis en ligne le 28 août 2012, consulté le 07 mars 2022. URL : <http://journals.openedition.org/apliut/2889> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/apliut.2889>.
6. Ходакевич О. Г. Використання інтернет-ресурсів для підвищення ефективності навчання іноземної мови для професійного спрямування у студентів-економістів. Лінгвокультурний дискурс у парадигмі професійної освіти: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: КНЕУ, 2015. С. 633–639
7. Concevoir des parcours immersifs en français langue seconde pour préparer les étudiants étrangers à la mobilité, *Alsic* [Online] / Guichon N., Thiburce J., Lascar J., Doulfaquar S. 2022. Vol. 25, n° 2 | 2022, Online since 18 November 2022, connection on 25 September 2023. URL: <http://journals.openedition.org/alsic/6319>; DOI: <https://doi.org/10.4000/alsic.6319>.
8. Papin, K. (2022). L'impact de tâches communicatives de réalité virtuelle sur la volonté de communiquer à l'extérieur de la classe: perceptions d'apprenants de FLS à Montréal. *The Canadian Modern Language Review*. 78(1). 52-74. DOI: 10.3138/cmlr-2020-0117).
9. Luc Massou, « Usage pédagogique des ressources éducatives libres: quelles tensions entre ouverture et didactisation des ressources numériques ? », *Alsic* [En ligne]. Vol. 24, n° 2 | 2021, mis en ligne le 01 septembre 2021, consulté le 26 septembre 2023. URL : <http://journals.openedition.org/alsic/5670> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/alsic.5670>.
10. Положення про електронні освітні ресурси. Затв. Наказом МОН України № 1060 від 01.10.2012. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12#Text>.
11. Про внесення змін до Положення про електронні освітні ресурси вищу освіту: Наказ МОН України від 29.05.2019 р. № 749. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/Re33637?an=1>
12. <http://www.lepointdufle.net>
13. <https://www.france-education-international.fr/#>
14. <https://www.fondation-esprit-francophonie.ch/ressources-fle/sites-web-et-app-fle/sitographie>
15. <https://cla.univ-fcomte.fr/the-cla/>
16. <https://lebaobabbleu.com>
17. <https://ifprofs.org/>
18. <https://www.tv5monde.com/>
19. <https://lecoindufle.wordpress.com>
20. <https://www.francaisfacile.com/>
21. <https://www.bonjourdefrance.com/>
22. https://www.mylanguageexchange.com/default_fr.asp
23. <https://www.francaisavec pierre.com>
24. <https://www.francaisauthentique.com/>
25. <http://sauce.pntic.mec.es/~ede00000/chansonfle.html>
26. <https://www.ressourcesfle.fr>

References

1. Ishchenko A. Yu. Natsional'na tsyfrova platforma dozvol'yaye otrymaty dostup do prystroyu novoyi systemy osviten'nyya. Natsional'na stratehiya dlya ts'oho. [Online] <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/cyfrova-osvita.pdf> [in Ukrainian].
2. Tsysaruk O. V. Priorityety dystantsiynoho navchannya inozemnoyi movy v suchasnomu svi-ti innovatsiynykh tekhnolohiy. Linhvokul'turnyy dyskurs u paradyhmi profesiyanoi osvity: zb. materialiv Mizhnar. Nauk.-prakt. konf. Kyviv: KNEU, 2015. S. 639–644. [in Ukrainian].
3. Demaizière F. Othman S., «Analyse de formation hybride en langues – Articuler présentiel et distanciel». 2019. Vol. 22. n° 2 | 2019, mis en ligne le 27 août 2019, consulté le 27 septembre 2023. URL : <http://journals.openedition.org/alsic/3828> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/alsic.3828>.
4. Lombard F. Canevas pour scénario pédagogique intégrant les TIC / F. Lombard [Online]. <http://tecfa.unige.ch/tecfa/teaching/LME/canevas-scenario-ped.html>.
5. Knoerr H. « TIC et motivation en apprentissage/enseignement des langues. Une perspective canadienne », *Cahiers de l'APLIUT* [En ligne], Vol. XXIV N° 2 | 2005, mis en ligne le 28 août 2012, consulté le 07 mars 2022. URL : <http://journals.openedition.org/apliut/2889> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/apliut.2889>.

6. Khodakevych O. H. Vykorystannya internet-resursiv dlya pidvyshchennya efektyvnosti navchan-nya inozemnoyi movy dlya profesiynoho spryamu-vannya u studentiv-ekonomistiv / Linh-vokul'turnyy diskurs u paradyhmi profesiynoyi osvity: zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kyiv: KNEU, 2015. S. 633–639
7. Concevoir des parcours immersifs en français langue seconde pour préparer les étudiants étrangers à la mobilité. *Alsic* [Online] / Guichon N., Thiburce J., Lascar J., Doulfaquar S. 2022. Vol. 25, n° 2 | 2022, Online since 18 November 2022, connection on 25 September 2023. URL: <http://journals.openedition.org/alsic/6319>; DOI: <https://doi.org/10.4000/alsic.6319>.
8. Papin, K. (2022). L'impact de tâches communicatives de réalité virtuelle sur la volonté de communiquer à l'extérieur de la classe: perceptions d'apprenants de FLS à Montréal. *The Canadian Modern Language Review*. 78(1). 52-74. DOI: 10.3138/cmlr-2020-0117).
9. Luc Massou, « Usage pédagogique des ressources éducatives libres: quelles tensions entre ouverture et didactisation des ressources numériques ? », *Alsic* [En ligne]. Vol. 24, n° 2 | 2021, mis en ligne le 01 septembre 2021, consulté le 26 septembre 2023. URL: <http://journals.openedition.org/alsic/5670> ; DOI: <https://doi.org/10.4000/alsic.5670>.
10. Polozhennya resursiv. zatv. nakazom MON Ukrayiny № 1060 vid 01.10.2012. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1695-12#Text>. [in Ukrainian].
11. Pro vnesennya zmin do Polozhennya pro elektronni osvitni resursy vyshchu osvitu : Nakaz MON Ukrayiny vid 29.05.2019 r. № 749. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/Re33637?an=1> [in Ukrainian].
12. <http://www.lepointdufle.net>
13. <https://www.france-education-international.fr/#>
14. <https://www.fondation-esprit-francophonie.ch/ressources-fle/sites-web-et-app-fle/sitographie>
15. <https://cla.univ-fcomte.fr/the-cla/>
16. <https://lebaobabbleu.com>
17. <https://ifprofs.org/>
18. <https://www.tv5monde.com/>
19. <https://lecoindufle.wordpress.com>
20. <https://www.francaisfacile.com/>
21. <https://www.bonjourdefrance.com/>
22. https://www.mylanguageexchange.com/default_fr.asp
23. <https://www.francaisavec pierre.com>
24. <https://www.francaisauthentique.com/>
25. <http://sauce.pntic.mec.es/~ede00000/chansonfle.html>
26. <https://www.ressourcesfle.fr>

Шамрай Олена Василівна, ст. викл., каф. іноземних мов, shamrai.elena27@gmail.com
+38095347849
Харківський національний автомобільно-дорожній університет, вул. Ярослава Мудрого, 25, м. Харків, 61002, Україна.

Teaching and learning French as a second foreign language in the ICT environment

Abstract. Problem. *Abstract. The article deals with general issues relating to the use of electronic educational resources in the teaching and learning of French as a second foreign language in the ICT environment. Attention is drawn to the advantages and disadvantages of computerizing foreign language teaching. A brief description of some electronic educational tools in French is given. The digital transformation of the educational process is associated not only with the emergence of new educational opportunities, but also with the training of specialists who are highly responsible for the work they do and capable of making independent decisions. Goal.* *The aim is to present the main trends and prospects for the use of electronic teaching resources in the teaching and learning of French as a second foreign language, to classify electronic teaching resources by methodological objective, to propose new ways of using them in the digital environment. Methodology.* *To achieve the defined purpose, a series of research methods were applied: theoretical analysis and synthesis of pedagogical and methodological sources on issues, IT resources and networks for educational purposes, questionnaires, interviews as part of the process of identifying priority areas of application. The aim of creating electronic educational resources is to modernize the learning process. The use of e-learning resources makes it possible to refresh the content of teaching materials. The outbreak of hostilities led to the transfer of the educational process to a distance learning format using information and communication technologies, which required students to work actively with information resources. The increase in the volume and quality of information is contributing to the renewal of forms, methods and means of teaching and learning French as a second foreign language. Originality.* *The integration of e-learning resources into the process of teaching French as a foreign language includes classroom and independent work, as well as the assessment of students' knowledge and skills. The range of possibilities they offer can be incorporated into the structure of each lesson to introduce and work on new topics, check vocabulary and grammar, etc. Practical value.* *The possibilities offered by e-learning resources make it possible to diversify courses and increase student motivation. Their use makes the language learning process more focused on students' real skills, more flexible and more creative.*

Key words: *electronic educational resources, second foreign language, French language, information and communication technologies*

Shamrai Olena, Asst. Prof., Department of Foreign Languages, Kharkiv National Automobile and Highway University, 25, Yaroslav Mudry Str., Kharkiv, 61002, Ukraine, shamrai.elena27@gmail.com.